

Received: 1 July 2024

Revised: 29 August 2024

Accepted: 29 August 2024

APPROPRIATE GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES FOR STRATEGIC OPERATIONS TO ENHANCE QUALITY OF LIFE OF RESIDENTS OF SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN SA KAEO

Chaiwut THEPHO¹ and Pisak KALYANAMITRA¹

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand; chaiwut@vru.ac.th (C. T.); pisak@vru.ac.th (P. K.)

Handling Editor:

Professor Dr.Chanathat BOONRATTANAKITTIBHUMI European International University, France
(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainable Development)

Reviewers:

1) Assistant Professor Dr.Anan THAMCHALAI	North Bangkok University, Thailand
2) Assistant Professor Dr.Noppon AKAHAT	Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
3) Dr.Chanattee POOMPRUK	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Abstract

The purpose of this research is to analyses the factor of appropriate Good Governance Principles for Strategic operations to enhance quality of life of residents of subdistrict administrative organization in Sa Kaeo Province and to study the influence of good governance management on quality of life of the people resulting from the implementation of strategies of subdistrict administrative organization in Sa Kaeo Province. The results of the study revealed that: 1) The result of confirmatory analysis found that Significant at the 0.01 level Considered from the index of harmony, consisting of; $X^2/df = 1.193$, $p\text{-value} = 0.2411$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.054$, $SRMR = 0.012$, $CFI = 0.998$. 2) Components confirming the quality of life of the people found that the result of confirmatory analysis found that Significant at the 0.01 level Considered from the index of harmony, consisting of; $X^2/df = 1.211$, $p\text{-value} = 0.1142$, $TLI = 0.933$, $RMSEA = 0.051$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 0.994$. 3) The influence of good governance on the quality of life of the people resulting from the implementation of the strategies of the subdistrict administrative organization in Sa Kaeo Province. Positively with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Good Governance, Quality of Life, Strategy, Subdistrict Administrative Organization

Citation Information: Thepho, C., & Kalyanamitra, P. (2024). Appropriate Good Governance Principles for Strategic Operations to Enhance Quality of Life of Residents of Subdistrict Administrative Organization in Sa Kaeo. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 13(2), 222-233. <https://doi.org/10.14456/tisr.2024.38>

แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

ชัยวุฒิ เทโพธิ์¹ และ ภัคกิต์ กัลยาณมิตร¹

1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์;
chaiwut@vru.ac.th (ชัยวุฒิ); pisak@vru.ac.th (ภัคกิต์)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนทัต บุญรัตนกิตติภูมิ มหาวิทยาลัยยุโรปเบียน อินเตอร์เนชันแนล ประเทศฝรั่งเศส
(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ธรรมชาลัย	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพพล อัครชาติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
3) อาจารย์ ดร.ชนนต์ดี พุ่มพฤษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักของการบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ดำเนินงานยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว ศึกษาองค์ประกอบหลักของคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบหลักของการบริหารธรรมาภิบาล มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.193$, $p\text{-value} = 0.2411$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.054$, $SRMR = 0.012$, $CFI = 0.998$ 2) องค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.211$, $p\text{-value} = 0.1142$, $TLI = 0.933$, $RMSEA = 0.051$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 0.994$ 3) อิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การบริหารธรรมาภิบาล, คุณภาพชีวิต, ยุทธศาสตร์, องค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อมูลการอ้างอิง: ชัยวุฒิ เทโพธิ์ และ ภัคกิต์ กัลยาณมิตร. (2567). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว. สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย, 13(2), 222-233. <https://doi.org/10.14456/tisr.2024.38>

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นอกจากนั้นยังได้นำมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ รัฐบาลเป็นผู้นำในการวางนโยบายขับเคลื่อนประเทศ การดำเนินนโยบายด้านต่างๆ ภายใต้กฎหมาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วย ถึงแม้ประเทศไทยได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในภาครัฐและภาคเอกชนเป็นเวลาพอสมควร แต่ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ทั้งหมด เพียงแต่ทำให้ปัญหาเหล่านั้นเบาบางลง แต่ถือเป็นเป้าหมายที่ประเทศไทยจะต้องเดินไปถึงและยังต้องพัฒนาหลักธรรมาภิบาลควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการสากลของธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สำคัญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจที่เป็นอิสระ (Autonomy) สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมภายใต้ขอบเขตอำนาจของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งแตกต่างกันตามลักษณะความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งนโยบายหลักการกระจายอำนาจและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยมุ่งเน้นคุณธรรม และจริยธรรมหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ในการดำเนินการปกครองตนเอง โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มีสิทธิในการออกระเบียบข้อบังคับต่างๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานตามอำนาจหน้าที่และความสงบสุขของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิในการดำเนินการบริหารจัดการท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดจัดสรรงบประมาณเพื่อการบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเนื่องจากประชาชนนั้นย่อมจะรู้ถึงปัญหาของตนเองและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเองได้อย่างแท้จริง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ.2560-2569 ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐและส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลต่อการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาล ในภาครัฐขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านระบบการบริหารงาน และบุคลากร การบริหารจัดการภาครัฐ ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรมและประชาชนมีส่วนร่วม พร้อมทั้งการวางมาตรการรองรับการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับท้องถิ่น พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามแนวทางธรรมาภิบาลในระดับสากล (สุมาภรณ์ แซ่ลิ่ม, 2561)

กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลประเภทต่างๆ ยังได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ว่าปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร โดยให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มาตรา 52 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามแนวทางอย่างน้อย 2 หมวด ได้แก่ หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และหมวด 7 การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนชนบท ดังนั้น จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกครองท้องถิ่นของชนบทไทย ซึ่งแต่เดิมมีรูปแบบการบริหารงานแบบสภาตำบล ได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล และหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และในปี พ.ศ.2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ.2537 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศเป็นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (โกวิทย์ พวงงาม, 2557)

ในปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ต้องการตอบสนองความต้องการของประชาชนและสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับชุมชน การนำหลักการธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในจังหวัดสระแก้วที่มีความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญด้านการค้าและการลงทุน จากการศึกษาของ วัชรพล เกตุสุมะ และคณะ (2565) ที่พบว่า จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมสูงในการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และเวียดนาม หรือกลุ่มประเทศ CLMV กลุ่มประเทศมีการขยายการค้าการลงทุน ตัวเลข สถิติของกลุ่มประเทศ CLMV ประชาชนมีความต้องการสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น กำลังซื้อที่มีมากขึ้น ประเทศเพื่อนบ้านยอมรับในคุณภาพของสินค้าของไทยและราคาที่เหมาะสม เป็นการสร้างโอกาสให้กับสินค้าไทย รัฐบาลกำหนดให้จังหวัดสระแก้วเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เร่งรัดพัฒนาด้านงบประมาณในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มีการพัฒนาพื้นที่ให้เหมาะสม เสนอสิทธิประโยชน์ด้านการค้า การลงทุน สินเชื่อ สุทธการให้กับนักลงทุน มีการสร้างและปรับปรุงด่านผ่านแดน ด่านตรวจคนเข้าเมือง และบริการจุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จเพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้ประกอบการ หลักธรรมาภิบาลหรือ Good Governance เป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความเป็นธรรม และประสิทธิภาพ การนำหลักการธรรมาภิบาลมาใช้ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมั่นและความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ดังนั้นเพื่อนำข้อค้นพบของการวิจัยมาสร้างรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ เพื่อการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสอนทางวิชาการและเสนอแนะเป็นแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการนำไปใช้ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยอย่างยั่งยืนต่อไป การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบหลักของการบริหารธรรมาภิบาลมาใช้ดำเนินงานยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว 2) ศึกษาองค์ประกอบหลักของคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว และ 3) ศึกษาอิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

การทบทวนวรรณกรรม

Panyarachun Anan (1999 อ้างใน อนันต์ ใจสมุทร และคณะ, 2565) อธิบายความหมายของธรรมาภิบาลว่า ธรรมาภิบาลคือผลของการบริหารกิจการ ซึ่งมีบุคคล สถาบัน ภาครัฐ และภาคเอกชน เข้ามีผลประโยชน์ร่วมกันและได้กระทำลงไปในหลายทิศทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การวิพากษ์ผลสมมติหรือเกิดผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ ซึ่งธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและมีความรับผิดชอบ หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลาย

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

องค์ประกอบ ได้แก่ หลักนิติธรรม (Rule of Law), หลักความโปร่งใส (Transparency), หลักการมีส่วนร่วม (Participation), หลักความรับผิดชอบ (Accountability), หลักความเท่าเทียม (Equity), หลักประสิทธิภาพ (Efficiency), และหลักการตอบสนอง (Responsiveness) (The World Bank, 1992) และยังสอดคล้องกับ United Nations (2008) ได้กล่าวถึงธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลัก 6 ประการ คือ (1) หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตาม (2) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ ขยันและอดทน มีระเบียบวินัย (3) หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและมีความถูกต้องชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ (4) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศ (5) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม (6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมมีความประหยัดใช้อย่างคุ้มค่าและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์อย่างยั่งยืนแนวคิดนักบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) การบริหารยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการที่สำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนสำคัญได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ การวางแผนยุทธศาสตร์ การดำเนินการยุทธศาสตร์ และการประเมินผลและการควบคุม (Bryson & Alston, 2015)

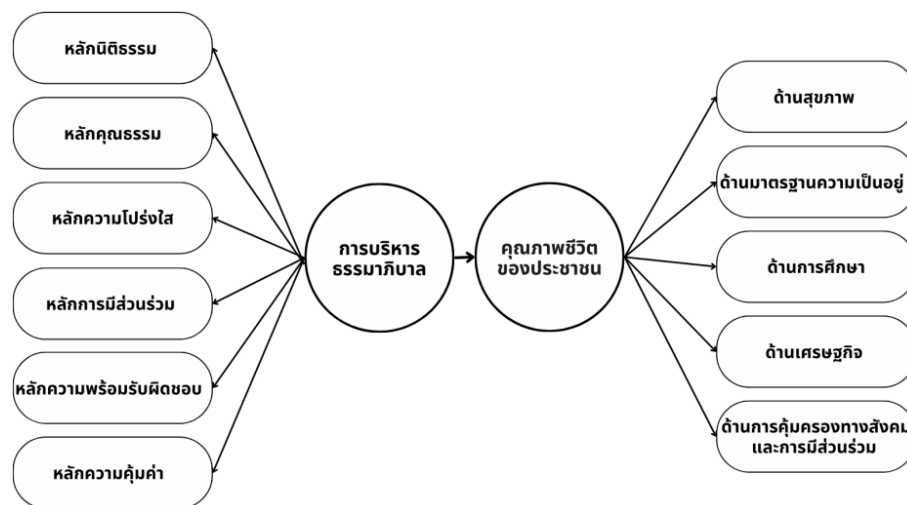
การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) หมายถึง การกระจายอำนาจทางการบริหาร คือ การมอบให้ท้องถิ่นมีอำนาจการตัดสินใจที่เป็นอิสระจากการควบคุมของส่วนกลาง ทั้งด้านการตัดสินใจ นโยบายทั่วไป การควบคุมบุคลากร และการควบคุมทางการเงินการคลัง มิติการกระจายอำนาจเพื่อมุ่งถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้กับรัฐบาลท้องถิ่นหรือหน่วยการปกครองรูปแบบต่างๆ ในท้องถิ่น ทั้งอำนาจทางการเมือง การบริหาร และการคลัง นอกจากนี้ รัฐบาลท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของส่วนกลาง และมีอิทธิพลในกิจกรรมต่างๆ ของส่วนกลาง แต่รัฐบาลท้องถิ่นยังคงดำเนินงานบางด้านตามภาระหน้าที่ของส่วนกลางอีกด้วย ที่สำคัญรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งควรร่วมทำงานเพื่อกำหนดนโยบาย (Common Policy) ต่อส่วนกลางร่วมกัน รัฐบาลท้องถิ่นอาจรวมตัวกันเป็นสมาคมเพื่อช่วยให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถทำงานร่วมกันได้ และช่วยสร้างพลังที่จะเข้าไปกำหนดนโยบายของส่วนกลางได้ (วุฒิสภา ดันไชย, 2557)

คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ดีมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นความพึงพอใจภายในตัวบุคคลต่อการดำรงชีวิตทั้งในด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน สุขภาพแข็งแรง ครอบครัวยุบย่นความพึงพอใจในการทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตตามคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (ปี 2566-2570) โดยประเมินคุณภาพชีวิตตามการรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิต ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านเศรษฐกิจ และ 5) ด้านการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารธรรมาภิบาลตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) โดยวิธีการ (Methodology) ใช้การผสมผสานวิธีแบบสามเส้า รูปแบบสู่เข้า (Triangulation Design: Convergence Model) เพื่อศึกษาปัญหาในประเด็นเดียวกันแต่แยกวิธีการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ: ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนตำบล ของจังหวัดสระแก้ว ทั้ง 9 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอโคกสูง อำเภอคลองหาด อำเภอตาพระยา อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวัฒนานคร และอำเภออรัญประเทศ รวมจำนวน 344,520 คน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2565) กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Yamane (1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าคลาดเคลื่อนของข้อมูลเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจัดแบ่งตามจำนวนตำบลในแต่ละอำเภอ ทั้ง 9 อำเภอ รวม 49 แห่ง แห่งละ 8-9 คน จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 400 คน ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

การวิจัยเชิงคุณภาพ: ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสระแก้ว และผู้นำท้องถิ่น จำนวน 16 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Document Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53) มีอายุอยู่ระหว่าง 46-55 ปี (ร้อยละ 38.1) มีสถานะโสด (ร้อยละ 67.3) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 53.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท (ร้อยละ 65.7) และมีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ (ร้อยละ 62.4)

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารธรรมาภิบาลตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว (Confirmatory Factor Analysis: CFA) จำแนกได้จำนวน 6 องค์ประกอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.347-0.511 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ R^2 อยู่ระหว่าง 0.647-0.850 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม ($\beta = 0.850$), หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.719$), หลักคุณธรรม ($\beta = 0.712$), หลักความพร้อมรับผิดชอบ ($\beta = 0.682$), หลักความโปร่งใส ($\beta = 0.671$) และหลักความคุ้มค่า ($\beta = 0.647$) ตามลำดับ ดังนั้น ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารธรรมาภิบาลตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.193$, $p\text{-value} = 0.2411$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.054$, $SRMR = 0.012$ และ $CFI = 0.998$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว(Confirmatory Factor Analysis: CFA) จำแนกได้จำนวน 5 องค์ประกอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.772-0.945 และมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ R^2 อยู่ระหว่าง 0.255-0.457 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\beta = 0.457$), ด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ ($\beta = 0.418$), ด้านสุขภาพ ($\beta = 0.408$), ด้านการศึกษา ($\beta = 0.261$) และด้านการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.255$) ตามลำดับ ดังนั้น ผลการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.211$, $p\text{-value} = 0.1142$, $TLI = 0.933$, $RMSEA = 0.051$, $SRMR = 0.031$ และ $CFI = 0.994$

จากตารางที่ 3 พบว่า อิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญมาตรฐานเท่ากับ 0.125

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารธรรมาภิบาลตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรสังเกตได้	วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของธรรมาภิบาล					
	b	β	SE	t	R^2	อันดับ
หลักนิติธรรม	1.000	0.853	0.021	46.122**	.850	1
หลักคุณธรรม	0.830	0.798	0.013	34.332**	.712	3
หลักความโปร่งใส	0.563	0.945	0.120	42.155**	.671	5
หลักการมีส่วนร่วม	0.945	0.920	0.030	68.309**	.719	2
หลักความพร้อมรับผิดชอบ	0.766	0.772	0.017	50.102**	.682	4
หลักความคุ้มค่า	0.614	0.769	0.024	34.615**	.647	6
$X^2 = 9.656$, $df = 5$, $p\text{-value} = 0.2411$, $TLI = 0.994$, $RMSEA = 0.054$, $SRMR = 0.012$, $CFI = 0.998$						

**p < .01

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรสังเกตได้	วิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณภาพชีวิตของประชาชน					
	b	β	SE	t	R ²	อันดับ
ด้านสุขภาพ	1.000	0.445	0.064	6.876**	.408	3
ด้านมาตรฐานความเป็นอยู่	1.003	0.452	0.042	4.668**	.418	2
ด้านการศึกษา	0.878	0.358	0.340	4.521**	.261	4
ด้านเศรษฐกิจ	1.108	0.347	0.082	6.103**	.457	1
ด้านการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม	0.822	0.511	0.097	9.267**	.255	5
X ² = 4.845, df = 4, p-value = 0.1142, TLI = 0.933, RMSEA = 0.051, SRMR = 0.031, CFI = 0.994						

**p < .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรทำนาย	b	β	SE	t	Sig.
ค่าคงที่	4.504		.237	19.022	0.000**
การบริหารธรรมาภิบาล	.134	0.125	.055	2.413	0.016**
R = 0.125 ^a , R ² = 0.016, Adjusted R ² = 0.013, Std. Error of the Estimated = 0.127					

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลหลัก 16 คน พบว่า แนวทางการบริหารธรรมาภิบาลที่เหมาะสมในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้วนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม รวมถึงควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากร พร้อมทั้งส่งเสริมบุคคลต้นแบบในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล และเสนอแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารธรรมาภิบาลตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย X²/df = 1.193, p-value = 0.2411, TLI = 0.994, RMSEA = 0.054,

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

SRMR = 0.012, CFI = 0.998 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเหล่านี้เทียบกับเกณฑ์ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ (Hooper et al., 2008) และบ่งบอกได้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลทั้ง 6 องค์ประกอบนั้น มีความสอดคล้องและเป็นในแนวทางการปฏิบัติแนวทางเดียวกันตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ว่าแบบจำลององค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของทางการบริหารธรรมาภิบาลที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความพร้อมรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม ทั้งนี้เพราะองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการ การออกกฎ ระเบียบต่างๆ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย และมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ตามหลักกฎหมายและความถูกต้อง โดยใช้ยึดมาตรฐานการทำงาน จึงส่งผลให้การบริหารงานเป็นที่ยอมรับ และได้รับการไว้วางใจจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นการยืนยันว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก จะทำให้เกิดการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รินทร์ชิสสา เกล็ดประทุมกานต์ และ พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต (2563) ได้ศึกษาอิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาจาก วิวัฒน์ บุญเกษม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิผล หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักการกระจายอำนาจ หลักความโปร่งใส หลักรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ หลักการตอบสนอง หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน ประกอบด้วย $X^2/df = 1.211$, $p\text{-value} = 0.1142$, $TLI = 0.933$, $RMSEA = 0.051$, $SRMR = 0.031$ และ $CFI = 0.994$ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีเหล่านี้เทียบกับเกณฑ์ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ (Hooper et al., 2008) และบ่งบอกได้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงสุดได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากว่าคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ย่อมเกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันประชาชนประสบปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ ทั้งในเรื่องราคาสินค้าที่แพงขึ้น รายได้ที่ลดลง ค่าครองชีพที่สูงขึ้น (นัทรีย หอมนะ, 2565) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว มีการดำเนินการที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมประชาชนในการช่วยเหลือเรื่องเศรษฐกิจ ย่อมทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Clarke (1939) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่ดีขึ้น มีความสงบสุข กระตุ้นให้บุคคลมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอ หากมีการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนในพื้นที่ได้ ซึ่งเป็นพัฒนาการอันแสดงถึงขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่านั้น (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2557) ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสรา บ้องกัน (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษา พบว่า การจัดบริการสาธารณะที่มีการบริหารจัดการที่ดี มาจากปัจจัยภายนอกคือ ชุมชนเข้มแข็ง ภูมิปัญหาท้องถิ่น ตลอดจนการมีปราชญ์ในชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ ธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และการเมืองในท้องถิ่นที่ปราศจากความขัดแย้ง

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

3) อิทธิพลของการบริหารธรรมาภิบาลส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสระแก้ว ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารที่เกิดจากการบริหารธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านนั้น ทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้อีกทั้งยังเป็นกลไกควบคุมติดตามและตรวจสอบโดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กร และยังสามารถเพิ่มประสิทธิผลขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารจัดการที่ดี ย่อมส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนได้รับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น องค์ประกอบจากการบริหารธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน จึงส่งผลดีต่อการ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้นตามไปด้วย ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษกร แก้วสง่าธนภัท และคณะ (2562) ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครนครราชสีมา มี 9 องค์ประกอบ และสอดคล้องกับหลักความถูกต้องและครอบคลุม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ รวมถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้ในทุกประเด็น

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) ควรมีการเน้นส่งเสริมการใช้ระบบนิติธรรมในการบริหารธรรมาภิบาลในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว โดยการปรับทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริหารและบุคลากรในทุกระดับขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้ยึดมั่นในหลักนิติธรรม ใช้แนวทางการทำงานตามกฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ออกกฎระเบียบและปฏิบัติตาม ตลอดจนทุกคนในสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรเกิดความเสมอภาค และมีความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานอันมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารองค์การที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังของประชาชนได้
- 2) ควรมีการวางแผนบริหารจัดการการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาความสามารถและมีการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองอยู่อย่างเสมอ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของประชาชน รวมทั้งสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมและมีวิธีการที่แตกต่างกัน
- 3) ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการบริหารธรรมาภิบาลในการดำเนินงานยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) องค์กรควรมีการส่งเสริมบุคคลต้นแบบในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้เกิดการสร้างขวัญและกำลังใจกับบุคลากรที่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมให้บุคลากรให้ความสำคัญและปฏิบัติงานตามแนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้
- 5) ควรมีการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้เพียงพอ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร และคำนึงถึงหลักการภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงาน มีความคล่องตัว รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ เน้นการทำงานเป็นทีม
- 6) ผู้บริหารและบุคลากรในทุกภาคส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว ควรมีการพัฒนาและต่อยอดแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระแก้ว จะช่วยให้เกิดการยอมรับและการสนับสนุนการทำงานจากประชาชนต่อไป

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ต่อไปในพื้นที่ใกล้เคียงหรือต่างพื้นที่ เพื่อจะได้เปรียบเทียบผลการวิจัยระหว่างองค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ว่ามีองค์ประกอบของธรรมาภิบาลแตกต่างกันหรือไม่
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตระหว่างหน่วยงาน ชุมชน และองค์กร ภายนอกที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พวงงาม. (2557). รายงานการประเมินโครงการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อรับเงินรางวัล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2565). รายงานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.). สืบค้นจาก <https://rdic.cdd.go.th/bmn-service>.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2560-2569. สืบค้นจาก www.dla.go.th/visit/statelitics.pdf.
- ทักษิณ แก้วสง่าธนภัท, วิภาวี พิจิตบันดาล และ จุมพล หนิมพานิช. (2562). องค์ประกอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลนครนครราชสีมา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 7(3), 779-793.
- นัทธทัย ทองนะ. (2565). แนวโน้มเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกปี 2566 พร้อมแนวทางรับมือกับผลกระทบจากวิกฤตโลกต่ออุตสาหกรรมการผลิตในประเทศไทย. สืบค้นจาก www.nectec.or.th/news/news-article/economy-industry.html.
- รินทร์ชิตา เกล็ดประทุมกานต์ และ พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต. (2563). อิทธิพลของธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 9(2), 13-26.
- วัชรพล เกตุสุภา, วิจิตรา ศรีสอน และ สันฐาน ชยนนท์. (2565). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว ภายใต้บริบทประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(1), 101-110.
- วิวัฒน์ บุญเกษม. (2565). การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 16(2), 239-252.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2557). การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. สืบค้นจาก www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651.
- สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. (2557). จัปชีพจรประเทศไทย: ตัวชี้วัดประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล 2552-2553. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สุมาภรณ์ แซ่ลิ้ม. (2561). การศึกษาจัดกลุ่มประเทศในเอเชียตามลักษณะการพัฒนาทางด้านสุขภาพรองรับเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ. 2560-2579). วารสารกรมการแพทย์, 43(6), 101-112.
- อนันต์ ใจสมุทร, ไชยวัฒน์ เผือกคง และ อมร หวังอัครางกูร. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของนักบริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(49), 267-281.

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2567)

อริสรา ป้องกัน. (2559). การบริหารจัดการที่ดีในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 6(2), 314-325.

Bryson, J., & Alston, F. (2015). *Creating Your Strategic Plan*. 3rd ed. New Jersey: Wiley.

Clarke, J. (1939). *Outlines of local government of the United Kingdom*. Maryland: Pitman.

Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *The Electronic Journal of Business Research Methods*, 6, 53-60.

The World Bank. (1992). *World Development Report 1992*. Oxford: Oxford University Press.

United Nations. (2008). *Guidebook on Promoting Good Governance in Public-Private Partnerships*. New York: United Nations.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2024 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).